

munus 2

»IZBERI POKLIC ... »

Promocija deficitarnih in obetavnih poklicev

Ključne besede:

deficitarni poklici, promocija, delodajalci, obrtno-podjetniška zbornica

Povzetek

Problematika deficitarnih poklicev, predvsem tehničnih kadrov in obrtniških poklicev, predstavlja vedno bolj pereč problem, ki še posebej prizadene manjše regije. Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana je v sklopu prizadevanj za večjo prepoznavnost teh poklicev 8. junija 2010 izpeljala dogodek »Izberi poklic...«. Na prireditvi, ki je potekala v prostorih Kosovelovega doma v Sežani so imeli mladi priložnost skozi praktične dejavnosti spoznavati poklice, za katere delodajalci izkazujejo potrebe, do ustreznega kadra pa zelo težko ali sploh ne pridejo. Izobraževalne programe in poklice so udeležencem prireditve skušali približati predstavniki štirih srednjih in ene višje šole obalno-kraške in goriške regije v sodelovanju z obrtniki in podjetniki iz lokalnega okolja. Dogodka se je organizirano udeležilo 383 učencev zaključnih razredov petih kraških osnovnih šol. V času od 9. do 11. 6. 2010 so v sklopu dogodka vrata svojih delavnic odprli številni obrtniki v lokalnem okolju. Učenci so si v spremstvu staršev na vodenih ogledih lahko ustvarili podobo realnega delovnega okolja, spoznali delovne stroje in naprave, ki se uporabljajo v različnih obrtnih panogah, in se seznanili z delovnimi nalogami na posameznih poklicnih področjih. Dogodek je bil dobrodošla popestritev in obogatitev dejavnosti, ki jih na osnovnih šolah izvajajo v okviru aktivnosti, namenjenih informiranju učencev o poklicih in možnostih izobraževanja zanje.

Abstract

Jobs in shortage, in particular a shortage of technical personnel and skilled trades, is a growing problem, affecting especially smaller regions. As part of efforts to achieve greater visibility of the current job

munus 2

shortages the event called »Choose a Job...« was organized by Regional Chamber of Craft and Small Business Sežana.

The event, which took place on 8 June 2010 in Kosovel Culture House in Sežana, offered young people the opportunity to learn about some jobs for which employers have big difficulty finding the appropriate staff. The representatives of four further education colleges and one higher education college from the Littoral-Kras Region and the Goriška Region, and some local tradesmen and entrepreneurs tried to present in a simple way the jobs and educational programmes to young participants. The activities were attended by 383 final-year students, from five primary schools in the Kras Region. In addition, during the period from 9 June to 11 June 2010 many local craftsmen and artisans participated in the event by opening the doors of their workshops. The guided visits enabled students and their parents to see real working environments with machines and other devices used in various craft industries as well as the work tasks performed there.

The event was a welcome enrichment to the primary schools programmes which are designed to inform students about careers and corresponding educational programmes.

Zakaj naj šolstvo in gospodarstvo združita moči?

Problematika deficitarnih poklicev, predvsem primanjkljaj tehničnih kadrov in obrtniških poklicev, predstavlja že leta, pereč problem za celotno Slovenijo. Še posebej občutljive so za neskladje med potrebami po kadru in ponudbo na trgu dela manjše regije in področja, kjer je lokalno gospodarstvo odvisno predvsem od razvoja in uspeha manjših ter srednje velikih podjetij.

Tudi Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana že vrsto let ugotavlja, da so določeni poklici na kraško-brkinskem območju med mladimi slabo poznani in se zanje praktično ne odločajo. Po podatkih Zavoda RS za zaposlovanje iz decembra 2008 je bila stopnja brezposelnosti v Upravni enoti Sežana v primerjavi z ostalimi upravnimi enotami obalno-kraške regije najnižja, in sicer 3,7 %, kar pomeni, da delodajalci (obrniki in podjetniki) v regiji ne razpolagajo ravno z veliko kadra.

munus 2

Vse manj mladih se odloča za izobraževanje za poklice kot so mizar, kuhar, kamnosek ter za številne poklice s področja tehnike. Kje je možno iskati vzroke za takšno stanje?

Nekateri poklici so v družbi podcenjeni v več pogledih, kar mlade odvrča od odločitve zanje.

Pri sprejemanju odločitve o nadaljnjem izobraževanju po zaključku osnovne šole je zelo pomembna tudi vloga staršev. Prepričanje, da samo tisti, ki ima v žepu univerzitetno diplomu, lahko izbira med udobnimi in dobro plačanimi službami, je močno prisotno. Vpis na gimnazijo je tako navidez najboljša rešitev, ki odločitev za izbiro poklica odloži vsaj za štiri leta.

Šole, ki izvajajo poklicno in strokovno izobraževanje, pogosto naletijo na težave pri organizaciji praktičnega pouka in praktičnega usposabljanja v delovnem procesu. Šolske delavnice večkrat niso dovolj kakovostno opremljene za izvajanje prakse, delodajalci pa imajo težave z zagotavljanjem primerne mentorja – kvalificiranega mojstra poklica, ki bi dijake vodil pri praktičnem usposabljanju z delom.

Tudi politika šolskega ministrstva, ki odobri razpis prostih mest na gimnazijah v prevelikem deležu (najbrž zato, ker je tovrstno izobraževanje najcenejše), ob upadu števila otrok v generaciji prispeva svoje k zniževanju interesa za vpis na poklicne in strokovne šole.

Posledice vsega tega se kažejo na eni strani v pomanjkanju ustreznega kadra v gospodarstvu, kar pomembno vpliva na manjšo konkurenčnost regijskega gospodarstva, na drugi strani pa v tem, da mladi po končanem izobraževanju ostajajo v središčih, kjer so se šolali, saj v regiji ni ustreznih delovnih mest zanje. Dejstvo, da se premajhen delež mladih odloča za izobraževanje za deficitarne poklice, vpliva na strukturno neskladje na trgu dela v regiji. Dolgoročno pa odhajanje mladih iz regije vpliva na slabšanje starostne strukture prebivalstva.

Kar nekaj dobrih razlogov torej obstaja za to, da mlade seznanjamo s perspektivami in možnostmi na področju deficitarnih poklicev.

Načrtovanje in priprava promocijskega dogodka

Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana se je vključila v prizadevanja za promocijo deficitarnih poklicev tako, da se je odločila za organizacijo prireditve, ki bi pripomogla k prepoznavnosti in

munus 2

uveljavljanju teh poklicev. Namen projekta je učencem zaključnih razredov osnovne šole iz kraško-brkinskih občin in njihovim staršem na sproščen in učinkovit način predstaviti te poklice. Na ta način želijo doseči boljše poznavanje poklicev in možnosti izobraževanja, dvigniti pomen in ugled deficitarnih poklicev ter tako mlade spodbuditi k odločitvi zanje. Predstaviti želijo tudi možnosti izbire poklicne kariere v smeri podjetništva in izboljšati kakovost in učinkovitost sistema izobraževanja v smislu večje odprtosti in povezanosti z gospodarstvom.

Ključne cilje projekta bi lahko strnili v naslednje točke:

- med mladimi povečati delež tistih, ki se izobražujejo za deficitarne poklice,
- na ta način gospodarstvu regije srednjeročno in dolgoročno zagotoviti strokovne kadre, ki jih potrebuje za svoj nadaljnji razvoj in za večanje konkurenčne sposobnosti,
- zagotoviti zaposlitev v regiji tistim mladim, ki se izobražujejo za poklice, ki jih tukajšnje gospodarstvo potrebuje,
- s tem vplivati na zmanjšanje strukturne neskladnosti v regiji,
- omejiti beg strokovno usposobljenih kadrov iz regije ter
- na ta način pripomoči k dvigu izobrazbene ravni prebivalstva regije.

Ena od dejavnosti usmerjenih k doseganju teh ciljev je bil tudi **promocijski dogodek** »Izberi poklic ...«, ki so ga v sodelovanju z osnovnimi in srednjimi šolami prvič izvedli v ponedeljek, 8. junija 2009.

Dogodek je bil skrbno načrtovan. Predstavniki osnovnih in srednjih šol so ga skupaj z organizatorji pripravljali na delovnih srečanjih, ki so se začela več mesecev pred izvedbo.

Dogovoriti se je bilo treba o vseh podrobnostih, od lokacije, termina in načina predstavitev do spremljevalnega programa, informiranja in organizacije obiska osnovnošolcev.

K sodelovanju so bili povabljeni predstavniki petih kraških osnovnih šol, štirih srednjih in ene višje šole obalno-kraške in goriške regije ter obrtniki in podjetniki iz lokalnega okolja. Ob skupnem razmišljanju o načinu organizacije dogodka se je izoblikoval vsebinsko zanimiv in mladim všečen koncept promocije.

MUNUS 2

Slika 1: Sprejem obiskovalcev

Tu je le nekaj dejavnikov, o katerih smo razmišljali ob načrtovanju aktivnosti.

- Pravo razmerje med poučnim, informativnim in zabavnim delom programa je ob organizaciji tovrstnih prireditev najbrž ključnega pomena, če želimo pritegniti in ohraniti pozornost ciljne publike.
- Možnost srečanja z uspešnimi in prepoznavnimi podjetniki iz domačega okolja predstavlja pomembno dodano vrednost predstavitvam poklicev, ki jih izvajajo srednje šole.
- Učence dodatno motiviramo za sodelovanje z učnimi listi, ki jih izpolnjujejo med predstavitvami posameznih poklicev oz. neposredno po njihovem zaključku. Zaželeno je, da so vprašanja strokovno vezana na poklicno področje, vendar ne preveč zahtevna.
- Natančno načrtovana logistika pomembno vpliva na splošni vtis prireditve. Prireditve, namenjene osnovnošolcem, je najlažje izpeljati v času pouka, saj takrat lahko zajamemo največji del ciljne populacije. Pomembno je razmišljati tudi o velikosti skupin. Ob predpostavki, da želimo doseči aktivno sodelovanje udeležencev, skupina ne bi smela biti večja od 10 članov.

munus 2

Izvedba dogodka

Fazi zbiranja in usklajevanja idej je sledila izvedba aktivnosti.

Dogodka, ki je potekal v prostorih Kosovelovega doma v Sežani, se je organizirano udeležilo 383 učencev višjih razredov osnovne šole. Stroške avtobusnih prevozov na kraj dogajanja je krila Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana.

Podjetniki, delodajalci in predstavniki srednjih in višje šole obalno-kraške in goriške regije so na dan prireditve na stojnicah v amfiteatru kulturnega doma v Sežani mladim skozi praktične dejavnosti predstavili nekatere poklice, ki se uvrščajo med deficitarne in obetavne.

Udeleženci so se po skupnem sprejemu in pozdravnem nagovoru predsednika Območne obrtno-podjetniške zbornice Sežana razdelili v dve skupini. Polovica jih je ostala v dvorani, kjer so se udeležili kviza Lepo je biti mojster, ki ga je po konceptualni zasnovi kviza Lepo je biti milijonar na mladim všečen, privlačno sproščen način vodil Boštjan Čukur. Program so z glasbeno-plesnimi nastopi popestrili dijaki Srednje šole Srečka Kosovela iz Sežane. Območna obrtno-podjetniška zbornica Sežana je pripravila vprašanja, vezana na perspektivnost deficitarnih poklicev in mojstrstvo. Srednje šole pa so pripravile vprašanja povezana s poznavanjem poklicev. Vodilo pri oblikovanju vprašanj je bila prepoznavnost poklica, hkrati pa so morala biti dovolj poljudna, da bi osnovnošolci, ki o poklicih še ne vedo veliko, znali odgovoriti nanja. Tu je nekaj primerov vprašanj, na katera so odgovarjali udeleženci kviza.

Ali bi znali poiskati pravilni odgovor na vsa zastavljena vprašanja?

1. Branika je:

a) okop okoli gradu, b) prsobran na Soški fronti, c) enoletni prirastek drevesa, d) prvi poganjek veje

2. Lubadar je:

a) mizar, b) lesni škodljivec na drevesih iglavcev, c) lesni škodljivec na drevesih listavcev, d) lesni škodljivec, ki napada listavce in iglavce

munus 2

3. Kolikšna je standardna napetost na žarnici v dnevni sobi?

a) 220V, b) 230V, c) 240V, d) 250V

4. Kaj je varovalka?

a) najšibkejši del tokokroga, b) element za stabilizacijo električne napetosti, c) regenerator magnetnega polja, d) zaščitno stikalo

5. Posoda je lahko izdelana iz materiala, ki se imenuje:

a) muflon, b) teflon, c) zaslon, d) telefon

Potrebujete morda polovičko ali glas ljudstva? Ne pozabite da vam je na voljo tudi klic v sili.

Odziv udeležencev je presegel vsa pričakovanja. Časa je bilo premalo, da bi se na odru lahko zvrstili vsi, ki so se želeli preizkusiti v poznavanju poklicev. Vsak udeleženec kviza je ne glede na dosežen rezultat prejel simbolično nagrado, ki so jo donirale srednje šole in delodajalci.

Publika v dvorani ob dogajanju ni ostala ravnodušna. S sugestijami in namigi je skušala pomagati vrstniku na odru.

Sliki 2, 3: Utrinki s kviza »Lepo je biti mojster«

munus 2

Med tem ko so učenci v dvorani svoje poznavanje poklicev preverjali z odgovarjanjem na teoretična vprašanja, je druga polovica učencev praktično spoznavala poklice s področja lesarstva, zdravstva, elektrotehnike, strojništva, avtoservisne dejavnosti, gostinstva, storitvenih dejavnosti (frizerstvo, kozmetika), fotografije, oblikovanja materialov. Svoje spretnosti so preizkusili z opravljanjem preprostih delovnih nalog s posameznega poklicnega področja.

Ste se že kdaj vozil v pravem dirkalnim avtomobilu? Vsak nima te priložnosti. Udeleženci promocijskega dogodka v Sežani so jo imeli. Dekleta so bila deležna profesionalne manikure in barvanja pramenov; vse brezplačno. Tudi injekcijo so lahko pripravile in jo aplicirale; seveda pod strokovnim vodstvom in na lutki. Na stojnici Elektrotehniške in računalniške šole se je iskriilo, ko so v pogon spravili Teslov transformator, ki ga je eden od dijakov šole pripravil kot zaključno nalogo na poklicni maturi.

Za pravo gurmansko razvajanje so poskrbeli kuharji in natakariji, ki so poleg sadnih koktajlov pripravili odlično sadno-sladoledno osvežitev.

Dogajanje je bilo vseskozi pestro in razgibano in vsakdo je lahko našel kaj zanimivega zase.

Slika 4: Spoznavanje poklicev s področja elektrotehnike

Slika 5: Predstavitve zdravstvenih poklicev

V času od 9. do 11. 6. 2010 so v sklopu dogodka vrata svojih delavnic odprli številni obrtniki v lokalnem okolju. Učenci so v spremstvu staršev lahko spoznavali podobo realnega delovnega okolja, delovne stroje in naprave, ki se uporabljajo v različnih obrtnih panogah, seznanili so se z delovnimi nalogami na posameznih poklicnih področjih. Obrtniki so udeležencem predstavili lastne izkušnje iz samostojne poklicne kariere, ki ponuja izzive za posameznike, ki jim vedno nove možnosti in priložnosti predstavljajo navdih za iskanje novih idej.

munus 2

Katere lastnosti bi delodajalci na lestvici zaželenih lastnosti iskalcev zaposlitve uvrstili najvišje? Vsekakor so to: delavnost, pripravljenost za timsko delo, odgovornost, prilagodljivost, ustvarjalnost in iznajdljivost pri reševanju problemov, pripadnost in lojalnost, predlaganje idej in rešitev, ambicioznost, dobra usposobljenost, pripravljenost za nadaljnje izobraževanje in usposabljanje.

Vse to in še mnogo več so lahko spoznali udeleženci dogodka, ki so imeli možnost dobiti odgovore na številna vprašanja in dileme, ki se jim porajajo v zvezi z odločitvijo o nadaljnjem izobraževanju po zaključku osnovne šole in izbiri poklica.

Slika 6: Delati z lesom je lepo. S tem se je strinjal tudi Gojmir Lešnjak-Gojc.

Slika 7: Sladke domače dobrote za najmlajše obiskovalce prireditve.

Evalvacija dogodka

Ko so žarometi ugasnili in se je publika razšla, je prišel čas analize dogajanja in urejanja vtisov.

Iz odzivov udeležencev in organizatorjev prireditve je bilo mogoče razbrati zadovoljstvo in naklonjenost tovrstnim promocijskim akcijam.

Tu je nekaj mnenj in vtisov, ki to potrjujejo:

Tina Lavrenčič, svetovalna delavka, OŠ Sežana:

»Z izvedbo dogodka Promocija deficitarnih in obetavnih poklicev smo bili na sežanski osnovni šoli zelo zadovoljni. Tako kviz kot tudi stojnice so bili zanimivi, učence so dobro animirali, ponujali veliko različnih gradiv in praktičnih ogledov. Naši učenci so imeli tudi delovne liste, ki so jih razmeroma vestno

munus 2

izpolnjevali. Eno izmed vprašanj na delovnem listu je bilo tudi: »Kaj bi spremenil oz. kaj je manjkalo na današnji predstavitvi?«. Učenci so večinoma odgovarjali: »Nič, bilo je super.«. S predstavitvami so bili torej zadovoljni, kar je bil tudi naš skupni cilj.«

Danijela Želko, OŠ Hrpelje:

»Učenci menijo, da je bil dogodek zanimiv. Izvedbo bi težko izboljšali. Morda bi lahko dodali več glasbenih in plesnih točk ter skrajšali uvodni govor. Fantom je bila vseč predstavitev poklica kuhar in predstavitev Srednje tehniške šole Koper z dirkalnim avtomobilom...«

Predstavniki srednjih šol smo se strinjali z mnenjem svetovalne delavke Srednja zdravstvena šola Izola, Snežane Lešnik: »Menimo, da je dogodek Promocija deficitarnih in obetavnih poklicev uspel. Pripravljene smo sodelovati tudi v naslednjem letu.«

Osnovnošolcem je bilo vseč, da so različne poklice lahko spoznavali na enem mestu, da so bile predstavitve raznolike in dinamične, da so bili sami aktivni udeleženci in ne le opazovalci dogajanja.

Predstavniki šol in delodajalcev so pohvalili odlično organizacijo dogodka, v kateri so bili vsi ključni elementi skrbno načrtovani in brezhibno izpeljani.

Le obisk pri obrtnikih je bil nekoliko slabši. Redki starši so v popoldanskem času izkoristili ponujeno možnost, da se z otroki udeležijo predstavitev poklicev pri delodajalcih. V bodoče bi zato kazalo obveščanju in spodbujanju staršev in otrok za spoznavanje poklicev v realnem delovnem okolju nameniti večjo pozornost. Morda pa bi bilo smiselno organizirati skupinske obiske kar v okviru dejavnosti šole.

VIRI:

Sankovič, N., Pleško, A., Penko, T., Dobravec, D. (2008). *Kratek priročnik učinkovite promocije strokovnega in poklicnega izobraževanja*. Ljubljana: Center RS za poklicno izobraževanje.

Rogan, M. (2009). *Promocija deficitarnih in obetavnih poklicev*

Pridobljeno 13. 4. 2010 s spletne strani:

<http://www.ooz-sezana.si/prispevek.asp?IDpm=3835&ID=17760>

munus 2

Promocija deficitarnih in obetavni poklicev

Pridobljeno 16 .4. 2010 s spletne strani:

<http://www.invel.si/index.php?juloxfx=MTYz&openroot=NDk=>

Zakaj sploh projekt »TO BO MOJ POKLIC« ?

Pridobljeno 21 .4. 2010 s spletne strani:

<http://74.125.77.132/search?q=cache:KXkOzjxwPl8J:mediji.gzs.si/pripone/21808/oei42610d21808.doc+promocija+deficitarnih+poklicev>

Mojca Stubelj, univ.dipl.psih., šolska svetovalna delavka

Tehniški šolski center Nova Gorica

Cankarjeva 10, Nova Gorica

mojca.stubelj@tsc.si

Lektoriranje:

Ksenija Bizjak Pavlica , prof. slov. Tehniški šolski center Nova Gorica

Cankarjeva 10, Nova Gorica

ksenija.bizjak@gmail.com